SỐ THỨ 2570 — NGÀY THỨ BẢY 10 JUIN 1922 — NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ : 0$02

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Mỗi tháng	0.50	0.60	0.55	0.56	[illegible]	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 15 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN VĂN-LUÂN

Adresse télégraphique TRUNG BẮC TÂN-VĂN, HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m055 de large.

4e page: Une seule insertion. . . . 0$20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

178

Những người ta phải nhớ ơn

Phàm làm người, ai đã có chút học-thức, đã có chút lương tâm, thì tất cũng có cái lòng nhớ ơn những kẻ đã làm điều hay cho mình, đã giúp cho mình được sung-sướng, được vẻ-vang, được khỏi bước khó khăn, được thoát cơn hoạn nạn. Ai mà không có cái lòng nhớ ơn ấy, tất bị thiên-hạ khinh-khi đàm-tiếu mà đề ra ngoài xã-hội, coi là những kẻ hạc ác bất-nhân, là một hạng người không đáng cho ai lưu ý đến.

Vậy những khi ta được hưởng một sự ơn huệ nào, một cuộc hạnh-phúc nào, thì ta phải nghĩ đến những người đã thi cái ơn huệ ấy cho ta, ta phải tưởng đến những người đã làm cho ta được những cái hạnh-phúc ấy, như thế ta mới khỏi thẹn với lương-tâm ta, mới khỏi thẹn với người khác nữa. Nếu ta ăn quả không nhớ kẻ trồng cây, nếu ta không nhớ đến ân-nhân ta thì thực ta không xứng đáng được hưởng cái hạnh-phúc của ta chút nào. . . .

Thế thì ta phải nhớ ơn ai ?. . . thì ! cứ lấy mình ta ra mà xét, cứ lấy những sự hằng ngày ta được hưởng mà xét, thì thật là ta phải nhớ ơn không biết bao nhiêu người mà kể. . . .

Gần ra thì ta phải nhớ ơn cha mẹ ta là người đã đem ta vào cõi đời, đã nuôi nấng cho ta đến lúc trưởng-thành khôn khéo ; ta phải nhớ ơn ông bà chú bác ta là người thường trông nom khuyên nhủ ta lúc ta còn thơ âu, ta phải nhớ ơn anh em bạn hữu ta là người đã giúp một phần vào cái cuộc đời sung-sướng của ta ; ta phải nhớ ơn thầy học ta là người đã tác-thành cho ta nên người hữu-dụng, có ích cho đời. . . . Xa hơn một tí thì ta phải nhớ ơn đồng-bào ta ngày đêm vất vả để mưu sự hạnh-phúc cho ta : nào người cày sâu cuốc bẫm, chân lấm tay bùn để có hạt gạo trắng bông cho ta ăn ; nào người lên ngược xuống xuôi, thức khuya dậy sớm để cho ta có đủ các đồ nhu-dụng ; nào người trông nom cho ta khỏi bị cường-quyền áp-chế ; nào người bảo-hộ cho ta khỏi bị phi-khấu nhiễu-nhương để được yên-ổn mà làm ăn, để được vui lòng mà sinh-hoạt . . . Xa hơn nữa thì ta phải nhớ ơn những người đã không ngại biển rộng núi cao, bỏ quê hương xứ sở sang đây để dìu-dắt bọn ta ra khỏi vòng ngu tối, mà đem dần lên chốn vũ-đài rực-rỡ quang-minh, cho ta được hưởng những cái kết-quả tốt đẹp của cái văn minh cao-thượng kia. . . .

Những hạng vừa nói trên là những bậc ân-nhân đáng quý đáng trọng của ta, không khi nào ta dám quên được đã đành ; song ta lại còn một hạng ân-nhân cao hơn nữa, và đáng sùng bái tôn-trọng hơn nữa : ấy là những bậc tiền-nhân của ta đó ! Phải, nếu ta biết nhớ ơn những người ở cùng thời với ta và đã giúp ta được hưởng cái hạnh-phúc ở đời, thì ta lại càng phải nhớ ơn những người đã khuất mặt từ lâu, song đã kế truyền nhau mà làm cho cuộc đời ta ngày nay được sung sướng thế này. Ta phải biết rằng ngày nay ta được hưởng những cuộc khoái-lạc, những cái hạnh-phúc mà người xưa không biết là gì, cũng là nhờ tổ tiên ta mà nên cả. Nếu nay ta được sinh-tồn yên ổn ở trên một phần mặt đất này, cũng là nhờ tiền-nhân ta đã trải bao phen nguy hiểm vào sinh ra tử mới nên ! Nếu nay ta được ăn sung mặc sướng nhà ở gọn gàng sạch sẽ, cũng là nhờ tiền-nhân ta lao-tâm tổn trí, nghĩ ngợi tìm tòi mới nên ! Nếu nay ta được biết những điều hay lẽ phải, được rộng đường học-thuật, được rõ biết đạo-lý, cũng là nhờ tiền-nhân ta bàn bạc kê cứu hết đời nọ đến đời kia, mà ta được hưởng ngày nay. Nói tóm lại, về đường vật chất cũng như về đường tinh-thần, tiền-nhân ta đã để lại cho ta một cái gia-tài quí-hóa mà cái gia-tài quí-hóa ấy đã tốn biết bao tâm lực não-lực mới thành ! Vậy nay ta được lĩnh cái gia tài quí-hóa của các ngài để lại ấy, có lẽ nào ta lại không nhớ đến ơn các ngài hay sao ? Nếu ta chỉ biết hưởng mà không biết ai đã làm cho ta được hưởng, thì thật là phạm tội lớn với các ngài, là tội phi ơn bội-nghĩa vậy !

Song, cái lòng nhớ ơn ấy có phải chỉ bằng lời nói suông không ? Nếu chỉ nói là nhớ ơn người nọ, nhớ ơn người kia, mà không làm sự gì, không tìm cách gì để biểu-hiệu cái lòng nhớ ơn một cách rõ-ràng, thì nói bao nhiêu cũng là vô ích. Này như đối với cha mẹ ta, đối với ông bà chú bác ta, đối với anh em bạn ta, đối với thầy học, đối với đồng-bào ta, đối với chính-phủ Bảo-hộ ta, ta có thể tỏ lòng biết ơn một cách thực-hành được ; thì đối với tiền-nhân ta có lẽ ta chỉ nhớ ơn bằng lời nói suông thôi ư ! Không, đối với những bậc đại ân-nhân ấy, ta cũng có lắm cách để tỏ lòng nhớ ơn của ta, mà những cách ấy từ xưa đến nay vẫn thường dùng đến, chỉ tùy dân-tộc, tùy xứ sở khác nhau thôi. Nào nơi thì dựng đền xây miếu, nghìn năm thờ phụng khói hương ; nào nơi thì đắp tượng để bia, muôn thuở tôn sùng kính cẩn. Nào xứ thì đặt ngày quốc-tế để tỏ lòng trọng kẻ có công to ; nào nơi thì đặt ngày kỉ niệm để hoan-hô nhớ người có nghiệp lớn. Đó chẳng là những cách tỏ lòng nhớ ơn người trước hay sao ? Phải, đó là những cách tỏ lòng nhớ ơn người trước rất đích đáng, không thể chỉ-trích vào đâu được. Vậy những khi ta vào một chỗ đền miếu nào có thờ một bậc đã có công với nước với dân, những khi ta xem một tấm bia đá, một pho tượng đồng nào để bày tỏ cho người sau rõ cái công to nghiệp cả của người trước, thì ta phải rất thành tâm kính cẩn để khỏi mắc tội vô ân bạc nghĩa với tiền nhân ta. Lại những khi ta gặp ngày kỉ-niệm một bậc anh-hùng có công với nước với dân, thì ta phải một dạ nhiệt-thành, chớ có đem lòng nguội lạnh mà mang tiếng là kẻ vô-tình, là người bội-nghĩa !

Dựng đền, xây miếu, bia đá, tượng đồng, lễ quốc-tế, ngày kỉ-niệm, vẫn là những cách tỏ lòng nhớ ơn người trước, song lại còn một cách tỏ lòng nhớ ơn cao-thượng hơn nữa, ấy là cách nghĩ đến người sau. Phải, cái gia-tài quí-hóa mà người trước để lại cho ta hưởng bây giờ, nghĩa-vụ ta phải làm sao cho người sau ta lại được hưởng như ta : vậy ta phải bảo-tồn lấy cái gia-tài ấy cho khỏi mất mát tí gì đi. Không những ta phải giữ cho cái gia-tài ấy còn nguyên, ta lại còn phải làm sao cho cái gia-tài ấy càng ngày càng to lớn tốt đẹp hơn lên, để cho người sau ta khỏi trách ta là chỉ biết hưởng mà không biết làm ; nếu được như thế thì thật ta nhớ ơn tiền-nhân ta một cách xứng đáng đó.

Nói tóm lại, ngày nay ta được sung sướng thế này thì ta phải nhớ ơn người trước, ta phải làm hết nghĩa-vụ ta để xứng đáng với ân-nhân ta và để sao cho được tiếng là ân-nhân của người sau ta, như thế thì mới khỏi phụ tiếng là người có học-thức, có tâm-hồn được.

B. G.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris ngày 8 Juin 1922

Hội-đồng bồi thường

Hội-đồng bồi thường đã quyết nghị rộng quyền cho hội-đồng Tài-chính. Viên đại-biểu nước Pháp không ưng việc ấy.

Xưởng tàu cháy

Các xưởng tàu ở Southampton nước Anh bị hỏa hoạn. Nhiều tàu, xưởng thợ bị cháy. Số tổn-hại mất 1.000.000 livres sterling.

Cuộc hội-nghị La Haye

Tin La-mã. — M. Schanzer có nói tại nghị viện nước Ý rằng nước Ý đến dự nghị tại cuộc hội nghị cũng theo một tư-tưởng như khi ở cuộc hội-nghị Gênes. Ông nói : mọi việc đều cần phải tính toán cho hợp ý với nước Nga mới có thể nên được. Ông lại nói cái chánh sách của hai nước Anh-Ý thực là theo một chủ-nghĩa, và việc tối yếu ngày nay là hai nước Pháp-Anh phải thân-ái với nhau mới được.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 9 Juin 1922.

Thống-chế Hindenbourg tại Danzig

Trong khi Thống-chế Hindenbourg đến thăm ở Alborg các đại-biểu của hội binh và các trường học ở nước Phổ có đọc diễn-văn thay lời thành Danzig kính chào quan Thống-chế, viên phó hội trưởng nguyên lão nghị viện có nói rằng tất cả thành Danzig chỉ đợi lúc có thể về quyền mẫu-quốc được thôi.

Thống-chế Pilsudsey ở Bucarest

Ở Bucarest có tin đến nói rằng việc ngày 15 Juin này Thống-chế Pilsudsey tới Bucarest là một việc quan-hệ lạ thường.

Việc nước Bảo

Cuộc hội nghị thứ tư của đảng Đại-đồng đã giải tán ngày chủ nhật mới rồi, mọi việc đều yên tĩnh.

Lăng tẩm các vua nước Nga

Các báo quán đăng tin rằng nghe đâu chánh-phủ Quá kích xâm phạm phần mộ vua Pierre-le-Grand, ở trong giáo-đường Saint Pierre et Saint Paul, cả các phần mộ của hoàng-hậu Anne và hoàng hậu Catherine cũng vậy. Nghe đâu họ đào phần mộ ấy để lấy các vòng cổ, và vòng đeo tay, cái tin ấy mới đồn ra, nhân dân lấy làm náo động lắm.

Quốc-trái Đại-pháp : 3 %. 58, — 4 % 1918 63.53. — 5 % 1915 — 1916 77.85 — 5 % 1920 92. 6 %. 1920 90. 40.

Cái hại rượu

có quan hệ với con cháu sau

Cái thế-giới ngày nay ta có thể gọi là cái thế-giới kiếm-ái. — Sao vậy ? — Vì rằng chúng ta đã sinh ở cái thế-giới này phàm đã mưu làm việc gì, hay bàn định một vấn-đề gì bất cứ to hay nhỏ, cũng đều nói là có quan-hệ đến thế-giới, vì đều có một cái mục-đích muốn vì nhân-loại sau này mà mưu cầu hạnh-phúc chung.

Cái vấn-đề nghiên-cứu sau này là một cái vấn đề « Sự uống rượu đối với con cháu sau quan hệ những thế nào ? » Đó thực là một vấn-đề có quan hệ đến sinh mệnh của nhân-loại và cuộc tiến-hóa của thế-giới không gì khẩn-thiết bằng.

Vài năm trước đây, ở bên nước Đức về địa phương kia một nơi làm nghề ấp trứng gà, có một ổ ấp 160 cái, cứ lệ thường thì những trứng ấy cũng nở cả, thế mà chỉ có 78 cái nở được thôi, mà trong cái số 78 con ấy chia ba một phần èo lả co ro rồi chết dần đi chỉ còn được độ 38 con mà thôi. Nhân đấy mà sau này các nhà bác sĩ tra xét ra biết rằng chỗ ấp trứng ấy gần lò nấu rượu, cái hơi rượu bay ra làm cho các tế-bào cái trứng bị hại không thể sinh nở được. Vì thế độ các nhà bác sĩ đã từng nghiên cứu kỹ càng mà biết rõ rằng cái hại uống rượu thực có quan hệ đến sự sinh dục và sinh mệnh của con cháu sau một phần rất lớn vậy.

Gần đây các nhà Y-sĩ đã xét những gia-tộc nào hay uống rượu, ông cha một đời hay hai đời trước mà nghiện rượu thì những con cháu sau của gia tộc ấy sinh ra, về phần thân thể, phần trí não và phần đức hạnh đều có nhiều cái khuyết điểm rất to.

Phàm một đứa trẻ con sinh ra cần phải có ba cái quyền-lợi cốt yếu : một là ra đời được trọn vẹn tốt lành ; hai là cách coi nom giữ gìn được chu đáo tử tế ; ba là cách nuôi dạy được thập phần hoàn hảo : nếu bằng kẻ làm cha mẹ không biết tự mình giữ gìn mà uống rượu thành nghiện, thì không những là chính thân phải chịu nỗi thiệt thòi riêng, mà cái ma men độc địa kia, nó sẽ đem cái hơi ác-nghiệt ngấm ngầm cay sâu ấy mà làm mất cái lợi quyền trong một đời quí báu của đứa trẻ, thì thực đáng thương thay mà đáng tiếc thay.

Ông Gordon là nhà bác-sĩ nước Mỹ đã xét trong một gia-tộc kia có 180 người những người cha mẹ đều nghiện rượu, mà biết đích xác rằng trong gia-tộc ấy lấy số trung bình 200 đứa trẻ thì 150 đứa mắc bệnh ngây dại, còn thì phải mắc những chứng yếu ớt vô lực thì là chứng tàn tật khác.

Một nhà nhi-khoa-y sinh nước Thụy-sĩ đã điều tra một cách rất đích đáng. Mỗi khi ông ta khám bệnh thì trong trăm phần có đến tám chín phần người lớn hoặc trẻ con cái bệnh còn đều tự cái hơi men của cha mẹ di truyền lại mà thành ra. Ông ta lại nói rằng cái số đông những người mắc bệnh hại lây về rượu ấy thì sau này mỗi ngày lại di truyền mãi ra thì cái số trẻ con ngu ngốc sau này lại mỗi ngày sinh sôi nảy nở mãi ra, sẽ làm nên một cái hại to cho toàn-quốc, vậy ta phải nên kíp tìm phương pháp mà đề-phòng mới được, không thì cái hại duyệt chủng sẽ có ngày bức lại vậy.

Ai đó thử coi : sự uống rượu đối với con trẻ thực có quan-hệ một cách to tát gớm ghê như thế, cái cớ tại làm sao mà có thể hại được hẳn có nhiều người chưa rõ, vậy nay xin nói rõ cái mầm hại ấy bởi tại hai cái nguyên-nhân sau này : Một là trong lúc thụ thai, cái chất độc rượu, nó có thể làm cho thai bào tổn hại, thuốc phiện với thuốc lá dẫu có độc nhưng cũng chưa độc bằng rượu. Vì rằng rượu không những là một thứ thuốc độc cay nồng mà lại là một vật hung-độc kích thích rất mạnh. Hai là nhân vì cái tính di truyền, đại phàm cha mẹ uống rượu, thì con cháu cũng bắt chước uống, cái thói xấu đó đời nọ truyền sang đời kia mà làm thành ra một chủng tộc hèn yếu ngây ngốc, lâu dần rồi tàn hoại đi.

Ôi ! Cái hại rượu nó lây đến đời sau mà ảnh hưởng cho nước nhà xã hội như vậy chẳng đáng nên ghê sợ lắm ru ! Nay ta đã tự nhận là làm gì cũng là muốn mưu hạnh-phúc cho nhân loại mà đối với cái hại đó ta lại nỡ ngồi nhìn để cho nhân loại chịu hãm hại hay sao ?

Sự khẩn yếu trong cái hạnh phúc của loài người thì không gì bằng từ lúc mới ra đời đã được hưởng những sự yên vui, suốt một đời không phải chịu những sự ốm đau khổ sở, được có đủ trí lực sức lực mà lo lắng công việc cho đời. Cái sự làm cho hạnh-phúc đó phải mờ ám phá hoại đi, thì rượu là hại hơn cả. Vậy muốn giữ gìn cho hoàn toàn được hạnh-phúc ấy thì kẻ làm cha mẹ phải nên chừa rượu mới nên. Nếu trong một đời mình mà chỉ biết mượn chén làm vui thú, tức là tự mình đem hạnh-phúc của con cháu sau mà phá hoại đi và làm cho nòi giống phải hao mòn vì mình, thì có khác gì một kẻ ác phạm của thế-giới vậy.

S. B.

VĂN UYỂN

Thơ mẹ khuyên con

I

Con ơi sinh trưởng nước non này.
Gắng sức đua chen mở mặt mày.
Cái thú vui chơi con hãy gác.
Kèo nho đèn sách bấy lâu nay.

II

Khuyên con cặn kẽ bấy nhiêu lời.
Có phải là người chỉ vội chơi.
Mẹ muốn cho con vang ở mặt.
Nên đà khuya sớm dặn con ơi.

III

Nòi giống nhà con chẳng phải vừa.
Hỏi con, con đã hiểu hay chưa ?
Cho rằng mà mẹ là tiên đấy.
Thực giống trâm-anh vẫn dấu xưa.

IV

Cha mẹ con nay tuổi đã già.
Mong con tài trí giỏi thêm ra.
Cho già mừng rỡ mà thêm trẻ.
Mừng được con hiền nối nghiệp ta.

V

Gặp hội giang san buổi mới này.
Cố công tu-tiến có ngày hay.
Trời nào có phụ người chăm học.
Tuổi trẻ đầu xanh gặp hội may.

Nguyễn-đình-Điển.

Khóc người chết !

Trời làm chi cực vội giời,
Tử sinh khéo để cho người hợp-tan.
Buồn chi vội lánh cõi phàm,
Vai chi đã vội suối vàng xa chơi,
Trăm năm cũng một kiếp người !
Đời ba mươi cũng một đời xuân xanh !
Hay là chán cuộc lợi danh,
Mà tìm tiên cảnh nương mình cho xong ?
Hay là vui thú non bồng,
Cuộc đời như tắt lửa hồng thì thôi ?
Hay là ghét kẻ tham tài ?
Ghét phường xu nịnh, ghét loài tà gian ?
Cho nên từ giã trần hoàn,
Nương mình cửa phật an nhàn cho qua.
Sao không thương cỗi huyên gia !
Nắng mưa ai kẻ vào ra đỡ đần ?
Ai chẳng biết cõi trần là khổ !
Kiếp phù sinh nào có chi chi.
Đời người thôi đến thế thì . . .
Bụi hồng khuất nẻo đi về từ đây !

Tuyết-Mai

Dư luận Nam-kỳ

Tang sự cải-lương

XE TANG

Một cải, một mới, đó là một bước văn-minh

Đời văn minh, ngày một tiến-hóa ! Có tiến-hóa mới có văn-minh, có văn minh phải có cải-lương ; mà cải-lương đó là ngòi tiến-hóa. Thế thì tiếng văn-minh chẳng phải là tiếng hư không để cho đời diễu cợt !

Từ mấy năm sau đây, tiếng văn-minh trở nên một tiếng rất thâm diệu của người Nam-kỳ nói chẳng hở môi ; không những, những đấng thượng-lưu thức-giả và những tay bợm-bãi ở chốn phiền-ba đô hội năng dùng trong cơn đàm-đạo mà thôi, cho đến một hạng người quê dốt ở chốn thâm sơn cùng cốc, quanh năm chưa hề bước khỏi hàng rào, nhảy qua thành rào và chẳng hề đến chốn tỉnh-thành mà xem cho biết nhân vật cảnh tình đổi dời bao nả, cũng là biết nói tiếng văn-minh lắm lúc. Dường ấy, tưởng dẫu ai cũng phải chịu cho rằng tiếng văn-minh đã truyền nhiễm đằm thắm vào não-cân người Nam-kỳ rồi, thành ra một cái bệnh tưởng rất trầm trọng như bệnh nhập cao-hoang. Nếu người mà hay âu lo thế sự, suy cổ nghiệm kim, muốn để ra một đôi phút trong cơn rỗi rảnh ngồi mà xét nét cho đáo-để, thì thấy rõ ràng sự tiêm-nhiễm đằm thắm ấy bởi tại lòng ham muốn mà ra, lại thấy sự ham muốn ấy bởi nơi sự hiểu biết mà ra. Thấy rõ đặng như vậy rồi, ắt sao cũng hỏi : « Nếu mình hiểu biết văn-minh là tốt là lành là xinh là đẹp là quí là báu, khen ngợi trầm-trồ chẳng hở môi, không ngớt tiếng, cớ sao mình lại chẳng lo làm sao cho đặng văn-minh, để ngồi mà chờ đợi ai đem tới bán ; vì biết văn-minh là vô hình, vô ảnh, vô linh, vô giác, chớ chẳng phải như một món hàng hóa chi mà có thể vận xuất vận nhập được hòng trông hòng nói ; Chuyến tàu này không có thì chuyến tàu sau ! » Và lại mình đã rõ biết có cơ tiến-hóa mới có văn-minh ; có văn-minh ắt có cải lương ; nay mình muốn đặng văn-minh như người mà mình cứ ngồi mà nệ cổ sự đời chẳng chịu, trước hết, lo mà cải-lương phong-tục, thì dám hỏi ai đó, xin chịu vô phép, tới đời nào mình mới đặng trở nên văn-minh ? Lại khi mình không cải-lương mà đặng trở nên văn-minh, thì cũng còn phải e có điều trở ngại : là văn-minh thật, hay là văn-minh giả ; vì đời hiện có hai thứ văn minh : Một thứ ngoài da, một thứ trong ruột. Văn-minh trong ruột là ích quốc lợi dân ; còn văn-minh ngoài da thì tang gia bại sản.

MỚI XUẤT BẢN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(Lịch sử tiểu-thuyết nước Pháp)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Một tập 0$15 — Toàn bộ 24 tập, đầy bằng ba quyển « Thuyền-tình bể ái ». Giá bán 3$00

Tiền cước gởi là 0$35

Xin mau kẻo hết !

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ rofilms cũa Cornell

Vậy thì từ đây, chúng ta, vì đã cố gắng trở nên văn-minh như người cho tốt cho lành cho xinh cho đẹp, có nên bắt đầu cải-lương phong tục ta chăng? — Nên lắm, theo ý riêng của tôi thì nên lắm. Mà tôi lại dám tưởng, trong anh lớn em nhỏ, những ai là người không hay nệ cổ thói nước tục nhà, cũng đồng tưởng như tôi vậy; vì những hạng người ấy hiểu, cải-lương chẳng phải là bỏ tục lệ ông bà. Cải-lương nghĩa là làm cho trở nên tốt, nên lành, nên xinh, nên đẹp, làm cho ra tận thiện tận mỹ những điều nào còn quê lậu. Vậy thì còn xem lại thói tục nước nhà ta, coi sự nào của mình đã xinh đẹp, đã vừa mắt người, phải lẽ đời, nhằm không còn cãi lẽ nào hơn nữa, thì ta gìn giữ lấy mà dùng, để làm mĩ tục nhà ta; còn những sự nào của mình xem chưa đặng ngoạn mục, nhằm chưa trúng lẽ đời, mà coi ra lại kỳ cục cho đến đổi người dị-chủng trông vào cười cợt, thì ta nên chế cải lần đi, còn tiếc nỗi gì còn chờ có cơ-hội nào đâu nữa?

Thoảng lại ta mà cải-lương thói nước tục nhà ta nước ta cho có ngày trở nên một xứ thuần phong mĩ tục; cho chủng-tộc của ta có ngày ra vẻ văn-minh thì có khác chi một tay làm vườn trồng một vạc dau bấy lâu bỏ hoang cho cỏ láng; nay ra tay sửa sang dọn dẹp, tưới nước vun phân, nhổ hết những cỏ hạ mà thảy ra, để cho vạc rau tươi tốt; có khác chi một tay làm ruộng-gieo, cày mà không cấy, cứ lệ gieo mạ sao để vậy; lúa lộn cỏ, cỏ lộn lúa; cỏ với lúa như nhau, xem ra người biết thì chê là một đám ruộng xấu không ra gì, kẻ không biết, lạ mắt ngỡ cho là một láng đất hoang, cỏ mọc dày bì dày bịt; nay ra tay nhổ cỏ tỉa mạ, để rộng chỗ cho lúa ruộng mình có thể nở buội, ra gié sum sê vậy.

Vẫn biết từ mấy năm nay, người Nam-kỳ, về bề ăn lễ ở và cách giao-thiệp, cách tiếp đãi, cách xử sự đã cải lương nhiều rồi, song đó là riêng về mỗi bậc, mỗi hạng người riêng về bổn-phận của mỗi người, tùy phẩm giá, chưa phải là cải lương chung cho đặng ích chung; trừ ra một năm sau đây mới bắt đầu cải-lương hí cuộc. Ấy là hát cải-lương đó. Đối với bạn hát cũ, thì hát cải-lương có cách, có diệu hơn, nhưng mà chưa đặng thuần thục bằng bạn hát cũ, song may gặp cơ-hội, thiên-hạ khuynh hướng về sự cải-lương, nên hát cải-lương đã đặng hoan nghinh. Ấy cũng gọi bước đã đặng một bước đầu về bên hí cuộc.

(Còn nữa)

(L. T. T. V.) Nguyễn-duy-Giảng

Bảo-tồn Khổng-học

DỊCH SÁCH LUẬN-NGỮ

Loại thứ III

Nói về học-vấn

31. Tử viết: Học nhi thời tập chi, bất diệc duyệt hồ? Hữu bằng tự viễn phương lai, bất diệc lạc hồ? Nhân bất tri nhi bất uấn, bất diệc quân-tử hồ?

(Xem trong bộ Tứ thư chinh văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Học-nhi tờ I).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử dạy rằng: Học cho thông hiểu mọi lẽ mà lại thường thường ôn tập không quên, thì nghĩa lý sung-túc ở trong lòng, chẳng cũng đẹp lòng lắm ru? Học tập đã lâu, có bầu bạn ở phương xa nghe tiếng giỏi mà lại về cùng học tập với mình, chẳng cũng vui lắm ru? Người ta không biết sức học của mình mà không lấy làm giận, chỉ vụ thực không cầu danh, chẳng cũng là bậc quân-tử ru?

32. Tử viết: Quân-tử bất trọng tắc bất uy, học tắc bất cố, chủ trung tín, vô hữu bất như kỷ giả, quá tắc vật đạn cải.

(Xem trong bộ Tứ thư chinh-văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Học-nhi tờ I)

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử dạy rằng: Người quân-tử tự xử không cẩn-trọng thì không có uy nghiêm, học chắc cũng không được bền vững, nên tự xử phải cẩn-trọng mới được, lại phải lấy trung tín làm chủ, làm việc gì thì hết lòng, nói câu gì thì tin thực, đừng làm bạn với kẻ không bằng mình, như có điều gì lỗi thì đổi ngay đừng ngại.

33. Tử viết: Quân-tử thực vô cầu bão, cư vô cầu an, mẫn ư sự nhi thận ư ngôn, tựu hữu đạo nhi chính yên, khả vị hiếu học giả dĩ.

(Xem trong bộ Tứ thư chinh văn chữ nho quyển Thượng luận về thiên Học nhi tờ II)

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử dạy rằng: Người quân-tử ăn không cầu no, ở không cầu yên, siêng làm việc mà cẩn thận lời nói, lại thường tới với người có đạo đức mà chất-chính lẽ phải trái, như thế thực nên gọi là hiếu học vậy.

34. Tử-Cống viết: Bần nhi vô siểm, phú nhi vô kiêu, hà như? Tử viết: Khả giã, vị nhược bần nhi lạc, phú nhi hiếu lễ giả dã. Tử-cống viết: Thi vân: như thiết như tha, như trác như ma, kỳ tư chi vị dư? Tử viết: Tứ giả thủy khả dữ ngôn thi dĩ hĩ, cáo chư vãng nhi tri lai giả.

(Xem trong bộ Tứ thư chinh-văn chữ nho quyển Thượng luận về thiên Học-nhi tờ II).

DỊCH NGHĨA.— Ông Tử-Cống hỏi rằng: Nghèo mà không siểm nịnh kẻ khác, giàu mà không khoe khoang với ai, người như thế nhân-phẩm thế nào? Đức Khổng-tử đáp rằng: cũng khá vậy, nhưng chưa bằng người nghèo mà vui giàu ham làm điều phải, còn cao thượng hơn nhiều; ông Tử-cống nghe nói, biết rằng cái hay không cùng, mới thưa rằng: Trong kinh Thi có câu: Như làm đồ xương đã cắt lại đánh cho bóng; như làm đồ ngọc, đã rũa lại mài cho nhẵn: cũng tức là cái nghĩa thầy dạy đấy phải không? Đức Khổng-tử khen rằng: Trò Tứ vậy mới cùng nói nghĩa kinh Thi được, bảo điều trước mà suy ra hiểu được điều sau.

35. Tử viết: Thi tam bách, nhất ngôn dĩ tế chi, viết: tư vô tà.

(Xem trong bộ tứ thư chinh văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Vi chinh tờ III).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử dạy rằng: Kinh Thi ba trăm bài, chỉ một câu mà gồm hết được ý-nghĩa, là câu: bụng nghĩ ngay thẳng không có gian công. (Ba trăm bài trong kinh Thi mỗi bài mỗi khác, mà bài nào cũng chủ để khuyên điều lành răn điều dữ, muốn người ta giữ được cái tính tình ngay thẳng.

(Còn nữa) D.-B.-T.

TIN TRUNG-HOA

Ngày 8 Juin

Báo *Temps* nói rằng quân lính Nhật-bản đóng ở Vladivostock vẫn giữ một cái thái-độ trung lập.

Báo *Temps* lại nói rằng Li-jung-Hong (Lê nguyên-Hồng?) có xin Thống-lĩnh Trung-hoa công nhận lời viên ấy bá-cáo với quốc-dân, để cho viên ấy có đủ quyền thế mà thi-hành các phương-sách cải-lương kia khác nhất là việc bãi các đốc-quân, cùng thải hồi binh-sĩ.

Ngày 9 Juin

Báo *Temps* nói rằng tình thế quân lính Tôn dật Tiên ở Quảng đông, và ở Quảng tây hiểm nghèo lắm. Đại định rất là nguy-cấp. Các tướng ta có điều lo sợ lắm.

Ngày 10 Juin

Ở Thượng-hải có tin nói rằng quân lính của Tôn-dật-Tiên bị thua ở Quảng-tây, phải lui, cướp phá hại lắm.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 10 Juin nay, giá bạc ở kho Nhà nước định là $1.25.

Phát phần thưởng. Sáng hôm nay, các trường Pháp-Việt ở Hanoi đều phát phần thưởng cho học-trò cả, trường nào phát ngay trường ấy. Chỉ những học sinh được thưởng danh dự thì đến sáng mai 8 giờ mới lĩnh thưởng tại nhà hát Tây cùng với học-sinh các trường Tây.

Lễ phát phần thưởng ngày mai thì quan Chưởng-lý Tonssaint đến chủ tọa và ông giáo-sư Bouault sẽ đọc một bài diễn-văn thường lệ; đầu bài nói về « Các bài diễn-văn trong các kỳ lễ phát phần thưởng ». Quan Chưởng-lý cũng đáp lại một bài. Nhân dịp này chắc ta sẽ được nghe những khúc văn-chương rất hùng-biện.

Bản-quán nhắc lại rằng cũng sáng ngày mai hồi 8 giờ rưỡi trường Saint Jean Baptiste de la Salle ở phố Nhà thờ sẽ làm lễ phát phần thưởng cho học trò, có đức cha Bigollet làm chủ tọa và chiều thứ hai 12 Juin hồi 4 giờ thì phát phần thưởng cho học trò trường Puginier. Cũng cha Bigollet đến chủ tọa. Trong dịp phát phần thưởng tại hai trường học của nhà Chung sẽ có cuộc diễn-kịch như mọi năm.

Phát phần thưởng ở trường Brieux. — Theo lệ thường niên, hồi quá 8 giờ rưỡi sáng hôm nay trường Brieux đã phát phần thưởng cho học trò. Tuy trong trường không trần thiết gì nhưng sách vở nhiều, Phần thưởng ấy phần nhiều do ở các nhà nhiệt tâm về việc học gửi đến cho.

Còn mấy phần thưởng đến ở các lớp trên đến sáng mai học trò sẽ ra nhà hát Tây lĩnh.

Gần 10 giờ phát phần thưởng, xong học trò kéo nhau ra về, xem nét mặt ai rấy vui vẻ.

Kỳ bình-thơ. — Bản quán đã tiếp được thư của ông Tổng-thư-ký hội Khai-trí báo cho bản-quán biết rằng tòa trị sự ưng cho bản-quán mượn một phòng để đặt kỳ bình thơ tối chủ nhật này. Vậy xin có lời cảm tạ các ngài trong tòa trị sự của hội Khai trí. Trong thư ông lại có dặn bản quán phải cử người trông nom giữ gìn cho trong khi tập-hội được có thứ tự và khỏi huyên náo, kẻo trái với qui-tắc của nhà công-quán hội Khai-trí. Ông có lòng tử tế dặn bản-quán như thế, bản-quán xin tuân lời. Song bản-quán dám đoan quyết mà đảm-nhận rằng các nhà đã nhiệt thành với quốc-văn mà đến nghe bình thơ, thì ai nấy cũng đã sẵn có công-đức mà tự giữ lấy mình, chứ không khi nào lại xảy ra những điều đó. Vậy bản-quán xin nhắc lại rằng hồi 8 giờ tối chủ-nhật ngày mai thì hội bình, dẫu người không có chân hội cũng được vào nghe, miễn là ta phải ăn-mặc chỉnh-tề và giữ gìn sự trật-tự để khỏi trái với qui-tắc của nhà công quán đã định.

Ai có giấy Quốc trái vô-danh, bất cứ năm nào xin chiếu-cố lại hiệu FONDERIE TONKINOISE của HOÀNG-XUÂN LAN, số 39 Phố Hàng quạt (Rue des Éventails) Hanoi mà hỏi, TRẢ GIÁ RẤT CAO, mua bán phân minh. 2042

Rước đèn. Tối thứ hai 12 Juin có rước đèn. Họp tại trước cửa tòa Thương-chính bờ sông và qua những đường phố sau này:

Đường France, Galliéni, Lanbarède, Bobillot Paul Bert, hàng Khay, hàng Đào, hàng Ngang hàng Đường, hàng Đồng phố Tiên-tsin, phố Général Bichot, Maréchal Joffre.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN
LA COMPOSITION FRANÇAISE
aux examens franco-annamites
của M. L. HOULLIER
Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam
Bán tại nhà in bản-quán
Giá mỗi quyển....... 0$30
Tiền cước mỗi quyển... 0.12
Ai ở xa, xin viết thư về cho ông Bùi-xuân-Thanh
61-63 Rue du Coton, Hanoi.

Mấy cái án trong việc Lạng sơn. — Việc tên Ngô-quang-Hanh bị Hội-đồng đề-hình ngày 12 Mai 1922 kết án xử tử và tên Hoàng-viết Nông phải hai năm tù và một năm biệt xứ, xin chống án tại Hội-đồng bảo-hộ trước đều bị bỏ cả, Hội-đồng không nhận lời xin.

Cái án xử tử tên Ngô-quang-Hanh thì hãy tạm hoãn, còn cái án phạt tên Hoàng-viết-Nông thì phải thi-hành ngay.

Hội đồng tổ chức các cuộc vui trong ngày hội 14 Juillet. — Chiều hôm nay, khi 5 giờ, Hội-đồng tổ-chức các cuộc vui trong ngày hội Kỷ-niệm 14 Juillet đã họp tại tòa Đốc-lý. Các Đại biểu các báo-quán Tây Nam đều đến dự hội cả.

Thi bằng tú-tài Tây. Đến ngày thứ hai 12 Juin này, tại Hanoi sẽ bắt đầu thi bằng Tú-tài Tây.

Hội-đồng sát hạch có những vị này:

M. Barthelemy, văn-chương khoa bác-sĩ, giám đốc Học chính;

M. Coulet, văn chương khoa cử-nhân, giáo-sư trường Chasseloup-Laubat Saigon;

M. Drouin, khoa học cử-nhân, giáo-sư trường Sư-phạm Hanoi;

M. Favier, chánh kỹ-sư, phó giám-đốc Công chính;

Cô Gueylard, khoa học bác-sĩ, giáo-sư trường Trung-học Hanoi;

M. Lambert, y khoa bác-sĩ khoa học cử-nhân, giáo-sư trường Thuốc Hanoi;

M. Lomberger, văn-chương cử-nhân, đốc-học trường Bảo-hộ;

M. Pujarniscle, văn-chương cử nhân, đốc-học trường Sư-phạm;

M. Sarazin, văn-chương cử-nhân, giáo-học trường Trung-học;

M. Tullié, văn-chương cử nhân, giáo-học trường Chasseloup-Laubat Saigon.

Các vị sau này có chân phụ khảo vào các hội-đồng sát hạch bằng Tú-tài tây:

Sát hạch tiếng Anh: M. Mus có bằng tốt nghiệp dạy tiếng Anh tại các trường Trung-học bên Pháp, đốc học trường Cao-đẳng sư-phạm.

Sát hạch tiếng Tây-ban-nha: M. Thomas, văn-chương cử-nhân (tiếng Tây-ban-nha).

Sát hạch tiếng Y-đại-lị: M. Trombetta, giáo-sư thượng hạng hạng ba.

Sát hạch tiếng Việt-Nam: M. Néron, chủ sự tại tòa Liêm-phóng phủ Toàn-quyền.

Tôi cần mua phiếu QUỐC-TRÁI, hạng vô danh, bất cứ năm nào. Xin đem đến nhà M. LÊ-ĐÌNH CẢNH, số 17, phố hàng Giấy (Rue du Papier), TÍNH GIÁ RẤT CAO. 3232

Theo học tại viện Pasteur bên Pháp. — Nghị-định quan Toàn-quyền ngày 1er Juin 1922 cấp cho M. Lê-hưng-Long là thầy thuốc thi-sai, một số tiền trích ở sổ dự toán Đông Pháp mỗi tháng là 660 *francs* để theo học tại viện Pasteur ở Paris, cho đến ngày viên ấy được tiền phụ cấp riêng của trường Lucien de Reinach.

Ai cũng nhớ rằng M. Long là sinh-viên đã được giải thưởng 1000 *francs* của quan giáo-sư Tuffier cấp cho trong khi ngài qua thăm trường Y-học Hanoi.

Kỳ thi bằng tiểu học tây. — Số học sinh ứng thí bằng tiểu học tây (Brevet élémentaire) thì mới biết nữ ban được 11 cô vào kỳ đệ nhị. Trong số ấy thì học sinh ta có cô Ng.-thị thục-Viên. Kỳ đệ nhị đã bắt đầu thi sáng hôm nay tại trường Nữ-lưu-học-sinh Tây.

Thi bằng Thành-chung Pháp-Việt. — Kỳ thi bằng Thành chung Pháp-Việt đã xong từ chiều hôm qua. Trong số học sinh được vào kỳ vấn-đáp chỉ bỗng có 5 người.

Coi có các cậu trúng tuyển là:

Nữ-ban:

Cô Trần-thị-Cống, cô Trần-thị-Duyên, cô Bùi-thị Năm.

Nam-ban:

MM. Phạm-quang-Anh, Phạm-v-Bảng, Nguyễn-bá-Bạt, Ng v-Bổng, Ng-thiện-Chi, Trần-văn-Chụ, Chu-Chuẩn, Phạm trọng-Côn, Ng-đình-Cư, Ng-ngọc-Cư, Đoàn-văn-Đăng, Ng Dĩnh, Bùi-văn-Giản, Trần-ngọc-Hàm, Ng-bá-Hân, Ng-đình Hạp, Phạm gia-Hồ, Hoàng-hữu-Hoành, Đặng-Khâm, Ng-v-Khuê, Ngô đức-Kính, Bùi-mộng-Lân, Ng-xuân-Lan, Ng-Lễ, Trần-văn-Loan, Lê-văn-Long, Trần-văn-Long dit Phúc, Ng-bá-Lương, Vũ quý-Mão, Vũ-văn Nhân, Tống-tử-Ninh, Trần-v-Vinh, Phạm-cao Phan, Ng-v-Phục, Ng-đình-Quang, Ng-danh-Sành, Hoàng-khắc-Thụy, Ng-ngọc-Thiềm, Đỗ-quang-Tiệp, Trịnh-như-Tiếp, Nguyễn-ngọ-Trác, Lê-v-Triều, Hoàng v-Tuân, Vũ-đình-Tường, Lê-Tỷ, Ng-văn-Ứng, Phạm-v-Viễn, Bùi-thọ-Vinh, Vũ trọng-Yên. Sổ trên ấy là xếp theo vần A B C chứ không phải phân thứ tự, nhưng trong số ấy thì có M. Nguyễn-thiện-Chi được ưu hạng (très bien) và M. Nguyễn bá-Lương được bình hạng (bien).

Bản-quán có lời mừng các cô các cậu tân-khoa.

Hội ô-tô du-lịch ở Bắc-kỳ và phía bắc Trung-kỳ — Tại Hai-phong mới lập ra một hội gọi là hội ô-tô du-lịch ở Bắc-kỳ và phía bắc Trung-kỳ chủ-ý là giúp cho các nhà du-lịch mới tới bến Haiphong có đủ mọi bề tiện lợi mà đi du-lịch các miền Bắc-kỳ và phía bắc Trung-kỳ. Hội có in riêng một tập báo một tuần lễ hay là hai tuần lễ xuất bản một kỳ, biên chép những điều thuộc về các đường giao-thông mới làm, những nơi nên đi du-lịch, cải-lương cách vận-tải, vân vân.

Hội ấy có hỏi xin quan Đốc-lý một cái sổ kê tên những nhà buôn lớn ở thành phố chuyên về một nghề gì như là: đồ thêu, đồ đăng tên, đồ gỗ, đồ cẩn, đồ bạc, hòm gỗ, hòm da, đồ chơi trẻ con, đồ đan nhỏ, các thứ mũ, hoa giả, vân vân.

Vậy các nhà buôn nói trên đó mà muốn cho các nhà du-lịch biết đến

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

HOÁN-VĂN
Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyền thần
73, Phố hàng Bông, Hanoi
MỚI VẼ XONG MẤY THỨ TRANH TAM-QUỐC RẤT ĐẸP
Mới có các thứ giá-gương mặt đá và giá gương vẽ sơn vào kính lối mới.
Bản-hiệu có vẽ được nhiều thứ tranh thủy mạc và thuốc theo lối mới, trông rất đẹp và rất nhã, ông bà nào hoặc hiệu nào ở các tỉnh xa muốn mua buôn, xin viết thư về, bản-hiệu sẽ tính giá bán buôn.
Nay kính
Hoán-Văn hiệu
[illegible] *73, Phố hàng Bông, Hanoi*

Số 47

TRUYỆN
MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả: ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả: Nguyễn-Hải

Đạt-ta-nhan nhờ có cái trí tưởng tượng của mình lúc nào cũng viễn vông mà đang sợ một cái bóng lại thẹn vì trót sợ, nên đâm đầu đi thẳng vào cái bóng ấy; nếu sự hiểm nguy mà có thật thì *Đạt*-công đã thành ra một người can đảm mà bạo ngược thái quá. Bởi vậy mà trong lòng công, cái gì cũng là cảm tình, mà cảm tình tức là vui mừng vậy. Công lúc nào cũng ưa vui với kẻ khác, mà không bao giờ buồn chán với một mình mình. Nếu trong những lúc công ngồi một mình mà có ai xem xét được công, thì có thể thấy được nhiều lần công tự mình lại diễu cợt mình, hoặc bịa ra những chuyện tức cười mà kể với mình, vừa đúng vào lúc năm phút trước khi cái buồn sắp đến. Có lẽ lần này *Đạt-ta-nhan* đang mong được gặp mười đứa khốn nạn của mình thì không được vui như những lúc khi xưa mong mỏi gặp một vài người bạn cố tri ở bên *Ga-lê*. Tuy vậy, trong một ngày *Đạt*-công cũng không phải thấy đến hai lần buồn bực, mà công chỉ phải buồn rầu có độ năm lần thì đã trông thấy bể ở *Bưu luân*, và những lúc buồn rầu ấy lại không dài là mấy. Nhưng *Đạt* công đã tới đó thì thấy mình gần đến lúc hành động, một dạ đinh ninh, không còn có tình tình gì khác nữa. Từ *Bưu-luân*, công cứ men bờ bể mà đến *Ca-lê* là nơi họp-tập. Tại *Ca-lê* *Đạt* công đã dặn mỗi người cứ quán *Đại Đế* mà vào; ở đó ăn uống không đắt đỏ, đó là nơi của các nhà thủy thủ vẫn đến sưởi ấm, đó là chỗ các nhà dragươm có giường nằm, bàn ngồi, đồ ăn uống và hết thảy các thứ vui thú ở đời mà chỉ mất có ba chục đồng xu. *Đạt-ta-nhan* nghĩ bụng rằng sẽ bắt được quả-tang bọn họ đang rong chơi ngoài phố, để mới thoạt lần đầu mà xét ngay được xem bọn ấy có phải những người trông cậy được chăng. Đến bốn giờ rưỡi chiều thì *Đạt*-công đến *Ca-lê*.

Đạt-ta-nhan đi du-mãi cho nhà Ba lăng-sê công-ty

Quán trọ *Đại-đế* ở vào một phố nhỏ, ngang hàng với cửa bể, nhưng không trông ngay ra cửa bể. Một vài ngõ con, thông từ phố ấy ra ngoài bờ bể, thẳng bằng như mấy bực thang tre chắn ngang qua hai cột thang vậy. Đi qua như những ngõ ấy thì ở cửa bể vào thẳng ngay trong phố, hoặc ở trong phố thì đi thẳng ngay được ra ngoài bể. *Đạt-ta-nhan* công đi đến bến rẽ vào một ngõ ấy thì vừa đến ngay trước cửa quán *Đại-đế*. May thay lúc ấy, khiến cho *Đạt* công lại nhớ đến buổi đầu xuất thế ở quán *Chi-giã*, tại ấp *Mông*. Mấy tên lính thủy vừa đánh thò lò với nhau, xinh ra xô xát dậm dọa nhau rất là dữ dội. Chủ quán, vợ chủ-quán với hai thằng tửu bao đang mải lo trông nom lũ đánh bài xấu tính ấy, sự chiến-tranh sắp sửa dấy lên, tua tủa những dao cùng búa. Tuy vậy cuộc bạc cũng vẫn chưa tan. Trên một cái ghế dài bằng đá có hai người ngồi, dường như đang mải ngóng ra ngoài cửa; trên bốn cái bàn kê trong phòng lớn có tám người nữa ngồi. Những người ngồi trên ghế đá và trong bàn không có người nào dây vào cuộc đánh bạc và đánh nhau cả. Trong mười người lạnh lùng nhởn nhơ ấy, *Đạt-ta-nhan* đã nhận được ra mười người của mình. Cuộc xô-xát mỗi ngày một lớn. Phàm mối dục-tình gì cũng vì như bể vậy, nước thủy triều có lúc dâng lên hạ xuống. Một tên thủy thủ, trong cơn thịnh-nộ, lật cái bàn và tiền để trên bàn. Bàn ngã xuống, tiền lăn đi. Trong lúc ấy, hết thảy người trong quán đổ xô vào đống tiền nhiều đồng tiền trắng đã theo tay khách lạ mà lăn tránh phương nào, mấy bác thủy-thủ thì xâu xé lẫn nhau. Duy có hai người ngồi ghế đá và tám người ngồi trong, tuy ra dáng không quen biết gì nhau, mà dường như đã có lời với nhau từ trước, cứ làm thinh mà ngồi trong giữa đám xôn xao, tiếng người gào thét lẫn với tiếng bạc rơi loảng-xoảng. Chỉ có hai người, thấy mấy đứa đánh nhau xô đẩy nhau đến tận bên bàn mình ngồi, thì lấy chân mà gạt ra. Hai người khác nữa, không muốn dự vào cuộc lộn nhộn ấy, bỏ tay vào túi mà ra khỏi phòng. Hai người khác nữa trèo lên đứng hẳn trên bàn, làm như những người bị nước lụt tràn đến mà sợ ướt. *Đạt-ta-nhan* trông thấy hết cả những sự đó, nói một mình rằng:

— Nào, nào, mình họp tập được một bọn thật là quí-hóa quá: thâm-thúy, điềm-đạm, quen những tiếng ồn ào, biết những miếng đánh: chà, chà, mình thật tốt tay.

Thốt nhiên, *Đạt-ta-nhan* phải chú-ý đến một góc phòng. Hai người vừa lấy chân mà gạt bọn đánh nhau đang bị lũ thủy-thủ chửi bới rất nặng lời. Bọn ấy vừa xử hòa với nhau; một người trong bọn, nửa say vì giận, thật say vì rượu bọt, có giọng nạt dọa mà lại hỏi người bé nhỏ nhất trong hai người khôn ngoan ấy xem quyền phép gì mà dám đẩy chân vào người ta như giống chó vậy. Người ấy vừa hỏi vậy, vừa giơ một nắm tay cục kịch vào bên dưới mũi tên lính mộ của *Đạt* công. Người này tái mặt, không ai biết vì sợ hay vì giận. Tên lính thủy thấy vậy thì cho ngay là vì sợ, giơ ngay quả đấm, định đập xuống đầu người lạ mặt. Nhưng, người bị dọa chưa ai kịp thấy cử động mà đã cho tên lính thủy được một quả thụi rất mạnh vào bụng lăn ra tận góc buồng mà kêu đau rầm rĩ. Giữa lúc ấy thì hết thảy bạn hữu người thua đồng tâm đổ xô vào người được. Người này vẫn có màu lạnh như trước, không hề động đến khí-giới, chỉ vơ lấy một bình rượu bọt nặp chì mà đập vào hai ba đứa hành hung. Đến sau, người này sắp bị thua vì chúng đông người quá thì bảy người yên lặng ngồi trong hiên rằng sắp nguy hiểm đến mình mới đổ ra mà cứu cấp. Cũng một lúc ấy, hai người ngồi ngoài cửa cũng quay trở vào, cau mày lại tỏ ý sẽ ra tay nên những người kia còn làm dữ. Chủ-quán mấy tên tửu bao và hai tên lính tuần đêm qua đó, vì tò mò xông quá vào trong phòng một chút bị quây quần trong đám xôn xao và bị lãm miếng rất đau. Người *Ba-lê* đánh như thiên thần, cùng nhau một loạt, theo phép mà đánh, coi rất đẹp mắt. Đến sau vì bên kia đông quá, đành phải kiếm đường đánh tháo. Họ nấp sau một cái bàn lớn bốn người hiệp lực nhắc bổng lên, hai người nữa thì mỗi người cầm một cái ghế đẩu; cái bàn đập xuống đầu tám tên thủy-thủ cùng ngã ngay ra.

Vậy nên khi *Đạt-ta-nhan* đứng xem đã được vui lòng, cầm gươm tiến vào thì dưới đất đầy những người bị thương, trong phòng đầy những tiếng kêu và lẫm những bụi. *Đạt*-công thấy cái đầu nào ngóc lên thì lấy cán gươm dìm xuống, hét lên một tiếng hô-la, tức thì cuộc xô xát yên ngay. Những người ở trong xô nhau rẽ ra, thành ra *Đạt*-công một mình đứng giữa mà trông suốt được cả. Rồi công mới hỏi những người ở đó bằng cái giọng đường bệ của *Hải-thần* thét câu *Quos ego* (1).

(Còn nữa).

(1) *Quos ego* nghĩa là *ta phải*... Đó là tiếng Hải-thần dọa lũ thần gió hành hung tức là lời mắng dọa của người trên với dưới vậy.

Ngài nào có phiếu quốc-trái hoặc phiếu cổ-phần hay trái phiếu của các hội Công-Thương khác muốn bán thì xin mời quá-bộ lại miệu tôi xin tính giá thiệt cao vì có người cần đến nhờ tôi mua hộ nên được giá hời lắm lắm.

Này kính-bạch,
ĐỨC-LONG Thương-cục
Số 90, Phố Mã-Mây, Hanoi
2056 (*Tonkin*)

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy cô đăng cáo-bạch của bản-hiệu, tưởng khi nào mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ ma lấm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi vài lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rằng đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« **Nhà Bán-thuốc Ed Montès số đông-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi,**

Nay kính,
Ed. Montès,
54, Rue Paul Bert Hanoi.

VỚI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khí quản mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chắt nào cả, này hỡi những người phải đau hay quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; này hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, nước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ-thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhược tiểu. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lại tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không ? Nếu cứ bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Nói người Nam-Việt, nên các người không muốn giống Nam-Việt sau mốt đi, nên các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy nếu viết thư cho hiệu Bào-chế MONTÈS số 54 *Paul Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 3 hào. Nàng và nhiều người khỏi ho ra máu, thì uống một thìa nhỏ, uống một lọ, thì ho ra máu mà khỏi hẳn.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . . 0$90
Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Chai . . . . 2$25

DẦU GAN CÁ TEO
Một lít. . . . . 12$00
Độ từ 1$90 đến 2$00 (tây theo giá bao khe Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh ho rất thần-hiệu (SIROP N)
Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4$45
Độ 0$70 đến 0$80
Sáu lọ. . . . . 24$50
Độ 3$90 đến 4$00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ . . . . . 11$
Độ 1$70 đến 1$80

LE SIROP D'HÉMOGLORINE BYLA
Thuốc (mau-bổ bổ máu)
Một lọ 11
Độ 1$80 đến 1$9

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh nói dịch : như bệnh grippe, bệnh cảm, vì nhức hay thường hại người ; chất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 2 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng-hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp khăn ấm ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và người ốm nằm trong chăn phải trong 24 giờ đồng hồ.

Bào-chế MONTÈS, 54 phố Paul-Bert Hanoi

cửa hàng của mình thì nên làm một tờ giải đến quan Độc-lý, ngài sẽ chuyển giao cho hội để đăng vào trong báo. Việc này cũng là một dịp quảng-cáo rất hay, tưởng các nhà buôn không nên lãng bỏ.

Sự phòng bị về-sinh cho các du lãm dường xe lửa Trung-kỳ. — Quan Toàn-quyền chiếu theo tờ tư của quan Khâm-sứ Trung-kỳ và theo ý kiến quan Giám-đốc y-chính cũng thượng Hội đồng vệ-sinh ở Đông-pháp, vừa ký một đạo nghị-định đặt các thể lệ, trong việc mở cu-li làm đường xe lửa Trung-kỳ và cách ẩn uống, nhà ở của những người ấy thế nào cho hợp phép vệ-sinh.

Về việc mộ cu-li thì nghị định có định rằng phàm cu-li của nhà nước lúc mới mộ phải do quan thầy thuốc khám bệnh, cu-li của các nhà thầu khoán mộ cũng có quan thầy thuốc khám bệnh, người nào không đủ sức làm thì sẽ phải bãi về.

Trong nghị định ấy lại về kiểu các nhà tranh làm cho cu-li ở, kích thước thế nào phải theo đúng và mỗi nhà không được quá số 20 người. Còn nhà làm cho người Tây ở thì phải xa cách nhà làm cho cu-li ở ít ra cũng 100 thước.

Nhà ở phải giữ cho thật sạch, chung quanh phải phá cây cỏ cho quang đãng, ít ra cũng 100 thước.

Còn đồ ăn uống thì cũng phải cho cu-li đủ no.

Mỗi ngày mỗi người phải có :

Gạo mới giã 7 hay là 800 grammes ; cá mắm 60 grammes : thịt bò thịt lợn 150 grammes ; nước mắm 5 centilitres ; rau, khoai hay là đậu 100 grammes ; chè 20 hay là 30 grammes ; muối 10 grammes.

Nước ăn tại các xuống làm thì phải đun sôi hoặc là lọc theo cách bóc học rồi dựng vào trong các thùng lớn có vôi vân ra, người Tây mỗi người mỗi ngày it ra cũng được 20 litres và người Annam 5 litres.

Còn những người mắc bệnh lây thì cũng phải để vào một nhà riêng và khi có những bệnh ấy tới phải báo cho quan cai trị trong hạt và quan thầy thuốc biết.

Đó là tóm lược những điều cốt yếu trong tờ nghị-định ấy, chắc quan Toàn-quyền là bảo thủ cho tính mệnh những người dùng vào trong việc làm đường xe-lửa Trung-kỳ.

Một cuộc thí ăn. — Trong vô-tuyến điện ngày hôm nay có nói rằng mới rồi ở nước Đức có đặt một cuộc thí ăn. Số người đến dự thí cả thảy là năm nước người. Người được giải quán quân trong khoảng hai giờ đồng hồ vừa ăn vừa uống được như sau này : 12 livres (mỗi livre độ một nửa kilo 225 grammes đó), 9 cái bánh nho, 6 con cá quả, một nửa cái bánh ngọt lớn, một lít rượu nho, và 6 cốc cô-ngắc.

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BẢN QUÁN

BA NGƯỜI NHỤ LÀM PHÁO THỦ
của Ng.-văn-Vinh dịch, giá. 0$06

ÝT AI HIỂN NGỜ THẾ VẬY
của Ng.-đỗ-Mạc dịch, giá. 0,40

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI
của Ng.-đỗ-Mạc dịch, giá. 0,60

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thanh là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gửi ngoài

VIỆC BẮC-KỲ

HƯNG-YÊN

Dịch trâu bò. — Làng Đại-tại thuộc về huyện Tiên-lữ cách tỉnh lỵ 11 kilomètres có dịch trâu bò hiện đã có một con trâu chết còn mấy con nữa cũng đã mắc bệnh rồi.

Quan trên đã phái một viên thú-y về khám nghiệm và để giảng dụ cách đề phòng cho bệnh khỏi truyền nhiễm sang hạt khác.

VIỆC KINH-ĐÔ

Thủy phủ bất linh. — Cách vài hôm nay, ở gần đường Nam-giao có một người con gái con ông Hát kia, nhân buổi chiều trời nóngực lắm, mới ra ở cầu dưới khe mà tắm, khi tắm xong về cả thời phát đau đầu và sốt nặng. Trong khi sốt, thời chạy thầy thầy và cắt lễ nước thang cho uống ; rủng người con gái ấy đi không chịu dừng bảo rằng : « Tôi chỉ muốn xuống ở dưới nước mà thôi. Lại nói thêm rằng : « Nhân hôm nọ, tôi đi tắm ở dưới khe, thời các quan ở Thủy-phủ đã chấm được tên tôi và bắt tôi phải về dưới ấy làm linh để ở hầu hạ chúa Thủy. » Khi cha mẹ người con gái ấy nghe mấy lời như thế, thời chắc rằng con mình đã bị vướng vẫn với thần-linh, liền sắm lễ phẩm đi cầu khẩn các đền chùa, hoặc mời thầy phù thầy đàng kinh-kệ, đồng bóng mà trị bệnh. Sốt ba ngày như thế mà bệnh chẳng giảm, người con gái ấy trong mấy hôm đau cơm cháo tuy không ăn, nhan sắc vẫn tươi tốt thời làm cho cha mẹ lại càng ghê rằng các quan ở Thủy phủ bắt linh thật, nên phải đem đến một cái chùa kia mà ở, dùng kinh giải thoát mà cứu bệnh. Khi đến chùa được một ngày thời người con gái bảo rằng : « Tôi đau thế này quả thật là vì mình tại chợ chẳng phải ai bắt buộc gì tôi, vậy kíp nên thuê xe chở tôi xuống nhà thương mà điều trị. Kẻo nếu để tôi đây e phải chết thì bất tiện lắm. »

Khổ thay ! khi đã biết rõ là bệnh, chớ không phải là vì dị-đoan, thời mới vừa thuê xe đến chợ đi khỏi nhà chừng một quãng đường thời bỗng về chín suối, ôi thảm thay ! thương thay !

Có người đã xét được cái nguyên-do của bệnh đau ấy mà nói rằng : cái vì một hôm trời nóng nực, người con gái ấy ẩn xong liền đi tắm, là không hợp với phép vệ-sinh cho nên phải đau, mà khi đau thời lại nói cuồng ; lại thêm cha mẹ tin dị-đoan mà không đem vào nhà-thương chữa bệnh, nên nó phải chết. Thật là cái thói tin dị-đoan của ta rất hại thay. Thế thời phàm đi đau thời phải đem đến nhà thương thời mới lành. Còn như các nơi am chùa chính là không phải nơi chữa bệnh sao còn đem vào đó. Tin những điều vô lý, thật là hại cho tánh mạng thay !

Một con chó có nghĩa. — Ở nơi Pải dân có nhà kia nuôi con chó rất khôn. Nhà ấy có đứa con trai mười bốn tuổi, thường cùng dưỡng con chó ấy lắm. Mỗi khi thằng bé đi học ở trường về hoặc có việc gì ở trẻ thời con chó đi đón cách hơn một kilomètre. Nơi thành-phố nên có con chó nào đi đón ở ra thời bị bắt bỏ vào cũi ngay, thế mà con chó nầy khôn quá, không thế nào bắt nó được.

Mới hôm thằng bé lấy đi tắm đem con chó đi theo ; trong lúc nó xuống tắm bam bơi lặn thế nào không biết mà đã sẩy cẳng chìm xuống đáy sông cực quậy mãi lên không được. Con chó trấy thế liền chạy về nhà kêu la quẩn quít rồi cắn lấy chéo áo người cha đứa bé lấy mà kéo đi. Cả nhà lấy làm lạ, liền theo nó đi ra đến bờ sông thời nó liền chạy lại nơi để coi sao quần của thằng bé cắn lấy rồi nhảy xuống sông. Người cha thằng bé lấy biển rằng đứa con mình chết đắm chắc, xuống sông lặn tìm một hồi, quả vớt được thằng bé lên thời con chó lại nhảy quanh mà sủa và kêu một cách rất bi thảm. May đâu khi ấy có lắm người chạy lại đông đủ các phương pháp thời đã cứu được đứa bé ấy sống lại, thời con chó vừa ngoắt đuôi ra bộ mừng rỡ lắm cách rất để thương.

Cứu được mạng người lại biết mách việc ngay biểm cũng người thời con chó ấy thắng đáy thời đã nhỏ mà cái tánh thật cũng đã khôn.

Thường thấy lắm nhà có lắm con chó thật khôn mà làm những công việc như là giữ nhà giữ lúa ở ngoài đồng thật là giỏi. Ở các nước phương Âu dùng chó làm công việc đỡ cho người. Thế mà ta thường xử tệ với chó của ta nuôi, thật bất đáng thay !

Uống trúc-lịch trong mùa hè. — Ở trong sách Bản-thảo có nói đến vị trúc lịch tức là một thứ nước lấy ở trong cây tre tơ ra. Vị ấy người ta thường chặt một khúc tre non đem về nướng chín rồi vắt lấy nước mà nhỏ lần vào thứ thuốc khác để uống mà trị bệnh nào khó nóng nảy. Vậy thời vị trúc-lịch lại có giá thêm thuốc cao là một thang thuốc giải khát và giúng bổ đã lưu truyền từ xưa. Nay có người mới phát minh ra nước trúc-lịch rất là ký, mà uống nó trong lúc mùa hè thật là mát, mà tiêu được bệnh nội nhiệt.

Người làm phương trúc-lịch ấy nói rằng muốn uống trúc-lịch thời nên tìm một cây tre tơ ra rồi bắt vòng cái đọt nó xuống đất, đóng một cái nọc để buộc đọt nó vào, lại đem chặt đi một khúc rồi cho đọi ấy vào trong miệng một cái chai nội trong một đêm thời nước ra đầy chai đem uống. Người ấy uống trúc lịch đã một tháng nay mỗi ngày một chai, xem trong mình rất là khoan khoái, ăn và ngủ đều được nhiều mà bệnh ho ngày trước lại giảm bớt nhiều lắm. — Nguyên người ấy trước mắc bệnh lao đã vài năm nay, mình mẩy gầy ốm, thường có bệnh nóng nực thời cho thân-thể phải hao mòn và tinh-thần quyện liệt. Nay nhân tự tìm ra được phương ấy mà dùng thân-thể được khỏe mạnh mà bệnh tự-nhiên trừ, thật là một phương thuốc mới tìm mà có cái hiệu-nghiệm lạ. Kể ấy chỉ nghe nói như thế, chẳng biết hư thực là thế nào, nếu ai có muốn dùng thời nên tìm thầy thăm bệnh cho rõ khỏi xuất vi thành mạng là rất trọng vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-NGÃI

Bởi vì làm phách. — Có một cậu kia tính nết phách tấu, thường hay đọa đầm kẻ dưới mình, ai thấy cậu hung dữ cũng nhịn, nên cậu trưởng khí hay làm càn ; mới rồi đây cậu đi đâu bên Sơn-tịnh về, lúc khỏi đò Trà-khúc một đỗi, thì chàng 11 giờ đêm, gặp một đám đánh lộn đương kinh nhau cậu bước đến không hỏi phải quấy chi cả, làm oai đến đánh một người ở trong đám ấy vài tai, tưởng là làm vậy cho chúng nó sợ mà thôi đánh nhau, chớ không ngờ tên cử ấy thấy cậu làm ngang như rứa thì nổi giận, chụp cậu vật xuống đánh cậu chết ngoài

(*Xem trang thứ ba*).

LỜI RAO CẦN KÍP

Giải-tán Hội Đồng ích

Các ông các bà ai còn nợ Hội ĐỒNG-ÍCH nên cần-kíp đem tiền con nợ ấy đến giả cho ông E. CHATAIGNEAU là Giải tán-viên của Hội ấy ở phố Carreau (phố Nhỉ) số nhà 57 Hanoi, nếu để chậm trễ thì Hội ấy sẽ đem thưa kiện tại Tòa án.

Giải-tán-viên
E. CHATAIGNEAU.

3276

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thường làm ở nhà đẳng Bắc đến hết tỉnh Nguyên chuyên về người khoa lại bệnh riêu Tunis, Fez, Nabel, Casablanca Port-Lyautey Huế

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA LONG, 12.

KHÁM BỆNH Giá 2 đồng một lần

3243

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mới ra mục này, để đăng những lời bá-cáo về việc riêng, giá đăng bao thì tùy việc, đã có lời kỳ Phàm những việc đăng ở mục này, xi kỳ tiền, người ấy nhận trách nhiệm, chớ bản quán không biết thực hư thế nào cả.

Lại thư ngỏ

Cứ nội-dung bức thư ngỏ tôi đăng trong báo Trung-Bắc số 1.168 ngày 8 Juin, tất các người lượng biết rằng tôi vẫn giữ trọn cái lòng hữu-ái của thật mà đối với ông Nguyễn-mạnh-Bổng là hữu ái giả hiệu lắm rồi. Thế mà khoảng 8 giờ chiều ngày 7 Juin 1922 ông Bổng lại còn đến nhà hội Hiệp-ích chửi đánh tôi một lần nữa, các ngài đã chứng-kiến tôi tất cũng phải thưa để lòa rõ-ràng-rỉ kẻ cứu địch với chủ nghĩa hữu-ái, để báo ân lấy chủ nghĩa hữu ái mà đối đãi lấy oán mệnh lịch hữu thư xã như tôi vậy.

Giữa hội-đồng trên báo-chương, tức thu cổ-phần ông Bổng thường cổ-vũ chủ-nghĩa hữu-ái có câu rằng : Dù ai không hữu-ái, tu cũng lấy hữu-ái mà cảm hóa. Vậy mà nay ông Bổng nhẫn tâm lấy tư-phẫn mà chửi đánh tôi là một nhà cổ-đông thời các nhà cổ-đông trong lịch hữu thư-xã ta cổ-đông trong lịch hữu thư-xã ta cổ-đông trong lịch hữu thư-xã ta nghĩ sao ? — Các hội-viên trong hội Bắc kỳ Công-thương đồng-nghiệp đi-hữu ta nghĩ sao ?

Kính-dại, NGUYỄN-THỐNG.

3275

Auto! Auto!!

Một cái xe ô-tô còn mới lắm, 5 chỗ ngồi, 16 mã-lực, hiệu « Ford » thực đẹp, thực tốt.

Bán giá cực rẻ.

Hỏi tại Bản quán

2261

NHÀ NGHỈ MÁT

Tại Sầm-sơn (Thanh-hóa) có nhà nghỉ mát để cho người Tây và người Annam thuê, thuê cả tháng hay là thuê ngày cũng được. Có phòng ngủ đủ đồ vật dụng.

Có bán cơm Tây và cơm Annam.

Ai muốn hỏi trước điều gì xin hỏi tại nhà Tân-lợi.

ở phố Paul-Bert, số 15, tỉnh Nam-định và ở phố Thương mại, số 2, tỉnh Thanh-hóa.

3261

Hỏi ai Thi-bá trong làng thơ ?

Chẳng bao lâu nữa một cuộc thi thơ của cô Ngô-thị Quyên diễm-duyệt xong. Hiệu ảnh Thụy-Ký ở phố Đường-thành (Rue de la Citadelle) số nhà 18, Hanoi, đang dự-bị đồ ảnh bên Tây mới gởi sang để chụp ảnh phóng đại một nhà Thi-bá, chưa biết là nam-giới hay nữ-giới.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

銅金寶南

BIJOUTERIE — ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi — 76, Rue de la soie, 76 — Hanoi

CHẾ-TẠO : — Vòng xuyến hạt, nhẫn, giây đeo đồng hồ, giây truyền, đồi gây, cúc áo, tân-học, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lá, vỏ diêm, v. v... bằng vàng đúng tuổi đúng cân và toàn bạc nén. Có nhiều thợ khéo đã làm hàng lâu nên qui khách đặt lối-lắng.

BÁN : — Vàng diệp Vinh thịnh-long mới đã thực đồ cân mười, ngọc-thạch, giây đeo thế anh, giây kim-khánh giây kim tiền đồng-hồ quả quít vỏ bạc và vỏ kền, v. v.

Buôn bán nhân nhẫn, cốt lấy sự tin cẩn làm gốc.

2242

NHÀ-ĐẺ MỚI

70, Phố Hàng-Bông, Hanoi

Nhà Đẻ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đủ dùng như phòng khách Ô-tân, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lợi lòng, xiêm, chai nước nóng, chỉ và cô tẽ, cô xiêm.

Sự trọng nom lại có bà bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tôi nghe nói công cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiểu sản, huyết bạch, hiểm hoi, muốn chữa để vào chữa cũng được (nằm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng 10 ngày. **6$00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **10.00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **15.00**
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. **20.00**

Ra vào tự do

2257

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY MỚI SỐ 268

Hiệu tôi mở từ năm 1929, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cẳng, chẫn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá công hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có đàng, xin mời chiếu cố,

2245 **MẠO-THỊNH** Minh chủ

CÁC CUỘC ĐI XEM SĂN-KHIÊN

Tối thứ bảy :

NHỊ VỊ KHIẾT-BẠCH PHU-NHÂN

Mới soạn. Diễn liền đầu. Suốt từ đầu chí cuối diễn theo lối đường ngoài hết. Có kép Lang đóng oai vừa cảm vừa đặc, chắc liệt-quí không thể nhịn cười được.

Tối chủ-nhật :

LIỆT-PHỤ CÁT NHỤ

Sự tích một người đàn bà trinh-liệt là thường, chỉ bị quân vô lại mê lay vào nó mà cắt đứt tự tử chết theo chồng.

Tối thứ hai :

CHỨ TRINH ĐÁNG GIÁ NGHÌN VÀNG

Diễn từ hồi Bá-ngọc-Xương cứu Thu-Hồng giải giai xuống Tràng-an tìm cha đến hồi Bá-oán-Liên chết con, vợ, chồng gặp nhau

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 7 đến thứ ba 13 Juin 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm có chớp nhoáng chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế-giới

TRUYỆN MỘT BÀ LỚN
Phiêu ảnh mỹ-thuật đại-phép rất đẹp
Bi hài kịch cả 6 đoạn
NỘI THỨ I, II và III

Nghỉ

TRUYỆN MỘT BÀ LỚN
Chớp nốt hồi thứ IV, V và VI

Tuần-lễ sau chiếu phiêu ảnh REINE LUMIÈRE
(Quang-Minh hoàng-hậu)
Rất hay ! rất lạ !

Từ 1er Avril giờ đi
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

NHÀ BA MŨI

55 giây nói 323

Nhà ba mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giêng rằng « M. Tệ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mới đến bản-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Lọng, số 40, (Route Mandarine).

Có đóng các thứ xe mới và chữa, tỷ bán yên ngựa đồ xe.

Nay cẩn-bạch
Quản-lý, M. Tệ-duy-Tư

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vỹ
Ấn-quán ở số 45, Phố Hàng Bồ } **HANOI**

ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHONG-DỤC-KÝ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 1 Mai 1922 mà đi thời chúng tôi nhận nhà in ấy làm của thư-xã chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY

Directeur de la Société ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

HANOI

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ rofilms của Cornell

trong đám ấy lại đến hùa đánh nữa kẻ đánh người đá, kẻ đấm người đạp, làm cho cậu hết phương ngăn đỡ, nằm quay mà xin tha; lúc bấy giờ có tên cu-ly xe của cậu chạy về báo cho cô vợ cậu hay, cô ấy lập tức đến báo sở phòng-thành, và kêu người chạy đến tiếp cứu, các người ở phố cửa Tây theo coi đông lắm khi đến nơi thì mấy người đánh cậu đã đi mất cả, chỉ thấy có một mình cậu nằm rên giữa bãi cát, ai thấy cũng nực cười, rồi đều giảng dụ biểu cậu đi về nhà thang thuốc, vì trong lúc ấy cậu không níu được người nào, bây giờ biết ai đánh mà kiện, chừng về đến nửa đường mới gặp ông phòng thành đem lính ra bắt, thì mấy người thuật lại câu chuyện. Ông Phòng thành cũng tức cười, rồi nhập nhau lại một đoạn mà về cả.

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 10 Juin 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước. . . . . 6 f, 25
Nhà Ngân-hàng 6 25

Tàu tới tàu đi

Tàu *Amiral Ponty* ở Port-Saïd đã chạy đi Haiphong ngày 31 Mai.

Tàu *Chambord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 19 Mai.

Tàu *Angers* chừng 15 Juin thì ở Haiphong chạy sang Pháp.

Tàu *André Lebon* ở Marseille đã chạy sang Đông-Pháp ngày 2 Juin.

Tàu *Orénoque* ở Saigon đã tới Haiphong ngày hôm nay. Đến 14 này lại chạy Saigon.

Đồ chạm, đồ sơn, kiểu màu sành,
Ai làm nên đền hiệu An-bình.
Bốn tư, nhà tại hàng Bông nọ,
Mừng nước ta nay kỹ-nghệ tinh.

ĐỦ MÙI !

Hiệu **CỰ-LONG** mới nhận được đủ các mùi da đi mùa bức. Quí khách ông bà nào muốn dùng giầy tây, giầy ta thật tốt mà hợp thời-trang, xin viết thơ cho hiệu *CỰ-LONG, 61, Rue des Paniers, Hanoi.* 2027

泰 LỢI-THÁI 利

BÁN ĐỒ VÀNG BẠC
104 Rue des changeurs Hanoi
(Trước ở số nhà 110)

Bản-hiệu chuyên nghề đã lâu năm, buôn bán thực thà, được nhiều quí khách chiếu cố, đã thành nền nếp, nên có thể bán được nói giá hơn mọi nơi. Hàng bán có đơn nhận vàng đủ cân đủ tuổi, dù các ngài thân hành lại, hoặc gửi thư về, bản hiệu cũng theo thời-giá mà tính rất phải chăng. 2030

潘興成
PHAN-HƯNG-THÀNH

26, Rue des Cantonnais, Hanoi

Bán buôn và bán lẻ đủ các thứ tơ lụa, hàng Tàu, hàng Tây, hàng Ta, hàng Saigon, vân vân.

Hàng tốt mà tính nói giá hơn các hiệu khác.

Quí-khách ở xa muốn mua hàng gì xin viết giấy về bản-hiệu sẽ gởi ngay đi contre-remboursement. Bản-hiệu có cả thợ may rất khéo, quí-khách có muốn may luôn tại hiệu cho tiện thì xin đo kích thước gởi về và xin đặt trước cho bản-hiệu chia tư một phần tiền; còn thiếu bao nhiêu sẽ gửi đi lấy sau, may cắt cẩn-thận và rất lẹ chóng vì có nhiều thợ giỏi. 2046

興 CHẤN-HƯNG 眞

金 ● 集 珠 寶 玉 器 造

[illegible]

2033

Nước hoa vệ-sinh mới sang

Kính trình các quí-khách biết rằng hiệu tôi bán thứ nước hoa Jean de Parys gọi là Arôme des Fellahs dùng để ướp thuốc-lá, thuốc-điếu, và xì-gà.

Lại có bán đủ các thứ như sau này: nước gội-đầu, cà-rem, phấn, xà-phòng thơm, vân vân.

Bán tại hiệu **VŨ-QUANG-PHÚC**
Thẻ-khoan
48, Phố nhà Thờ, 48, Hanoi
Độc-quyền Đại-lý Bắc-kỳ.

Bán cất và bán lẻ, giá tính phải chăng. 2032

RƯỢU

QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ

dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI

NHÀ

GUIONNAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh. 2051

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 24

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. [illegible] HOLBÉ để chữa a-phiến
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai

[illegible]

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ sức; hàm ăn-ngủ, mỏi mệt không muốn làm việc gì, dùng thuốc này hay lắm.

Mấy thứ bản-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL đặc-cổ, sổ-mũi. Thuốc ho chỉ người lớn uống được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống — 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thụt — 0 $ 90 một chai

[illegible]

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 90 một lọ

Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay là khi hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau bụng, [illegible]

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MỔ-XẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citrate và thuốc *Bromure*

Bán cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC ĐẸN »
0 $ 90 một chai 1/4 littre

Trị bệnh giang mai bất kỳ mới hay cũ. [illegible] Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn littre. Giá có 3 $ 00 mà thôi.

THUỐC CHỮA BỆNH KHÔNG NGỦ VÀ NHỮNG BỆNH ĐAU THẦN-KINH CỦA ĐÀN BÀ

Cái sức khỏe của đàn-bà con-gái thứ nhất là do ở bộ thần-kinh. Nếu đã mắc phải bệnh không ngủ, bệnh nhức mình, bệnh say sóng, bệnh đau lưng, bệnh thương gân, bệnh đau ngực, bệnh buồn rầu, bệnh khó thở, bệnh đau đớn, bệnh bực rức, các bệnh đó thường chuyển sang bệnh đau dạ dày, như thế thì nên uống thứ thuốc *Neurinase*. Thuốc này sẽ chữa khỏi bệnh đau thần-kinh mà bệnh ấy làm cho người ta khổ sở ở đời, nó sinh ra bệnh thương gân và các bệnh khác thuộc về thần-kinh nữa. Ở các xứ nóng mà uống thuốc *Neurinase* này thì ngủ được ngon giấc.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả. 2056

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

AI MUỐN MAY MẶC TƠ, LỤA HÀNG TỐT, HÀNG ĐẸP

THÌ NÊN ĐẾN HIỆU

PHAN-THÁI-THÀNH

Số 4, Phố hàng Ngang, Hanoi

Có đủ các thứ hàng Tây, hàng Tàu, hàng Ta, hàng Saigon, vân vân.

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên 6 $ 00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng dễ hiểu.

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các quí-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có gì chắc chắn để gửi chúng tôi làm tin, như là: đồ bán của nhà ruộng nương (Titres de propriétés), phiếu Quốc-trái, (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thải (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc trái, công thải mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy má ấy mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy má ấy có phiếu nào được mở trúng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Những các làng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.

2035

Thưa các ngài, chúng tôi mới tìm được một thứ vải trắng lợp mũ thực bền thực đẹp mà không bao giờ dãn được 2020 *hay kinh.*

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại dễ tùy ý cho các ngài người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 2048

Nº 99

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Vương-thiếu-phủ nói:

— Đại-nhân cho chúng tôi được giữ lễ mới phải.

Lệ minh-đường không nỡ khiến cho *Hoàng-phủ thiếu hoa* phải lạy mình, đã toan đến mà đỡ dậy, nhưng lại ngại về lễ-phép, mới vẫy tay gọi đi mà bảo rằng:

— Chàng bảo-bán kia! Thôi miễn đi cho! ta trông nhà-ngươi tướng-mạo đường đường, chắc cũng là một bậc đại-tài. Ta đây chẳng qua là một người vì nước tiến-hiền, nhà-ngươi phải thủ lễ quá như vậy. Lần sau vào đây, không cần phải sụp lạy nữa.

Vương thiếu-phủ trong lòng rất lấy làm cảm kích. *Lệ minh-đường* lại nói:

— Nhà ngươi nên lưu ý cẩn thận mà bắn cho trúng nhé!

Vương-thiếu-phủ vâng mệnh, quay ra bắn bia, bấy giờ *Lệ minh-đường* mới ngồi xuống ghế, Hai quan phó chủ-khảo đồng-thanh mà tán-tụng, rằng:

— Đại-nhân thật là khiêm-cung hạ sĩ

Lệ-minh-Đường nói:

— Người ta có tài thì dẫu văn hay là võ, sau này cũng bạn đồng-liêu với mình cả, mình nên kính-trọng người ta mới phải.

Mọi người xung quanh nghe nói, ai cũng nghĩ thầm mà khen ngợi rằng

— Sao lại có được quan chánh chủ-khảo khiêm-cung hạ-sĩ như vậy, thật là một cái hạnh-phúc cho nước nhà vậy.

Hoàng-phủ thiếu-hoa thấy quan chánh-chủ khảo có ý trọng-đãi cũng được vui lòng, rồi lĩnh cung tên chạy ra bắn, bắn luôn ba phát đều trúng cả ba, lại bắn trái lại, cũng đều được trúng, hết thảy mọi người, ai cũng đều reo rầm lên rằng:

— Bắn giỏi như thế, thật là xưa nay ít có!

Hai quan phó chủ-khảo cũng tươi cười nét mặt mà nói rằng:

— Có cái tài giỏi này mới đáng bậc khôi nguyên

Lệ minh-đường nghe nói mừng lòng mà nghĩ thầm rằng: nếu vậy ta có thể lấy *Hoàng-phủ thiếu-hoa* đỗ trạng nguyên được.

HỒI THỨ XXXVIII

Lệ-minh-đường thấy *Hoàng-phủ thiếu-hoa* trúng luôn mấy phát tên, liền nói:

— *Vương-thiếu-phủ* nên cố mà lấy trạng-nguyên.

Hoàng-phủ thiếu-hoa quì xuống mà rằng:

— Nếu vậy cũng nhờ đại-nhân đề bạt cho.

Lệ-minh đường đứng dậy mà bảo rằng:

— Vừa rồi ta đã nói như vậy, sao nhà-ngươi lại còn quá thế lễ!

Hoàng-phủ thiếu hoa nói:

— Có đâu chúng tôi dám thế.

Nói xong, liền cáo từ lui ra, sẽ rỉ tai bảo *Hùng-hiếu* rằng:

— Quan chánh chủ-khảo thật là người khiêm cung hạ-sĩ, khiến cho tôi không được yên lòng

Hùng-hiếu nói:

— Quan chánh chủ khảo vốn là người khiêm-cung, nhưng đối với công-tử thì lại hình như trọng-đãi một cách đặc-biệt, tôi chắc công-tử tất phải đỗ cao.

Sáng hôm sau, *Lệ-minh-đường* biểu thị cho mọi người biết rằng: « Phàm kẻ nào trúng thức thì mới được thi các khoa võ-nghệ và thao-lược ». Buổi chiều hôm ấy, *Lệ minh-đường* lên kiệu về phủ, sẽ bảo nàng *Tố-hoa* rằng:

Vương thiếu-phủ quả nhiên là *Hoàng-phủ thiếu-hoa* thay họ đổi tên đó.

Nói xong lại thuật chuyện cho nàng *Tố-hoa* nghe và bảo rằng

— Em trông thấy *Hoàng-phủ thiếu-hoa* sụp lạy, thật không thể cầm lòng cho được, còn như *Hùng-hiếu* cũng có tài mạo, em chắc là bạn thân của *Hoàng phủ-thiếu-hoa*. Nay dẫu em lấy hai người này đỗ cao, cũng là bình-công vậy.

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Tiểu thư đã có tiết-nghĩa như vậy, tôi chắc *Hoàng-phủ thiếu-hoa* sẽ lập nên công danh, bấy giờ thật được cùng tiểu-thư phỉ-nguyền sánh-phượng.

Lệ minh-đường nói:

— Chưa biết ý trời thế nào?

Từ bấy giờ ngày nào cũng ra thi trường để khảo-sát các người ứng-thí. Đến ngày mồng 8 cả 13 tỉnh đều xong kỳ thi bắn, kẻ trúng một phát, kẻ trúng hai phát, cộng được 378 tên, chỉ có *Vương-thiếu-phủ* trúng luôn 6 phát, *Hùng-hiếu* trúng luôn 3 phát, lại có một người ở *Quảng-đông*, tên gọi *Vương-hào*, năm ấy 24 tuổi, trúng luôn 3 phát, và có một tên mã-quân người *Mông-cổ*, tên gọi *Xích anh-nam*, năm ấy 23 tuổi, cũng trúng luôn 3 phát. Có 4 người ấy được toàn trúng mà thôi.

Sáng ngày mồng 9, các quan chánh, phó chủ-khảo đều đến thi trường, gọi 4 tên toàn trúng vào thi sức khỏe. *Lệ-minh-đường* sai quân-sĩ khiêng một cái vòng bằng đá ra, đặt ở trước nhà *Diễn-võ-sảnh*. Cái vòng đá ấy nặng 600 cân.

Lệ-minh-đường truyền lệnh cho mọi người biết rằng:

— Hễ người nào nhắc được cái vòng đá ấy cách xa mặt đất 3 thước, và đi nhanh được 3 bước thì mới là trúng thức.

Hoàng phủ thiếu-hoa chạy đến, vén hai tay áo, dương đứng cái vòng đá lên, thò tay vào trong vòng, quát to một tiếng, nhắc được cái vòng đá ấy cách mặt đất hơn 3 thước, đi được 6, 7 bước, rồi sau mới bỏ xuống. Mặt đã không đỏ, lại không thấy thở.

Thứ hai đến lượt *Hùng-hiếu*. *Hùng-hiếu* cũng theo như lối *Hoàng-phủ thiếu-hoa* vén tay áo mà nhắc cái vòng đá lên. Nhắc khỏi mặt đất được hơn 3 thước, cũng đi được 6 7 bước, rồi mới bỏ xuống. Cũng không đỏ mặt và không thấy thở.

Thứ ba đến lượt *Xích-anh-nam*. *Xích-anh-nam* người gầy sức yếu, chỉ nhắc được khỏi mặt đất có 3 thước, cố đi 3 bước, rồi không thể gượng được, phải bỏ xuống ngay. Mặt đỏ bừng lên, hơi thở hồng hộc, lại ra đứng một chỗ.

Thứ tư đến lượt *Vương-hào*. *Vương-hào* chỉ dùng một tay dựng đứng cái vòng lên, rồi thò tay vào qua vòng quát to một tiếng, nhắc bổng cái vòng cách mặt đất được 4 thước. Đi lại ở trước nhà *Diễn-võ-sảnh* độ hơn 20 bước, bấy giờ mới thấy hơi mỏi. Lại cầm cái vòng tung lên trên không một cái thật mạnh, và nghiêng mình lánh ra một bên. Cái vòng ấy lên cao độ hai trượng, rồi rơi đánh « Thình » một tiếng, sâu hoắm xuống dưới mặt đất độ nửa thước.

Mọi người đứng xem, ai nấy đều vỗ tay reo rầm lên mà rằng:

— Hảo thần-lực!

Vương-hào hớn-hở tươi cười, mặt không thấy đỏ, cũng không thở hơi. *Lệ minh-đường* thấy *Vương-hào* hơn sức *Hoàng phủ thiếu-hoa* thì lấy làm kinh ngạc, chỉ sợ hắn cướp mất giải khôi-nguyên của *Hoàng phủ thiếu-hoa*, mới đứng dậy truyền rằng:

— Bây giờ cho 4 người ra thi võ-nghệ. Nếu ai không có ngựa cưỡi thì ta sẽ cho mượn ngựa cần ta.

(Còn nữa)